

Понос на своју храброст

Аутор: Зорица Мршевић*четвртак, 22.09.2016. у 08:15

Сваке године београдска Парада поноса изазива све мање проблема и отпора. Све је мање претњи насиљем, учљиво је мање јавног говора мржње популарних личности, политичких и верских лидера. Мање је неразумевања, осуде, ирационалног страха. Бракови се склапају и деца рађају у Србији по истој стопи у годинама када је парада била забрањивана као и у годинама када је одржавана, па је тешко аргументима „заштите породице” осуђивати Параду да је угрожава.

Рекло би се, када постоји воља, тражи се и нађе начин, а када нема воље – онда се нађе изговор. Већ трећу годину заредом Влада Републике Србије показује висок ниво спремности да нађе начин да обезбеди грађанима другачије

сексуалне оријентације и родног идентитета право на слободу окупљања. Један од тих ефикасних начина је пацификација најмилитантнијих и најнасилнијих група и појединаца, што се очигледно дешава пре самог јавног догађања Параде. Неко би можда могао да примети да држава има позитивну обавезу да предузме све разумне и одговарајуће мере како би се омогућило мирно окупљање без страха од физичког насиља за учеснике; дакле скептици би рекли да се у ствари и није урадило ништа посебно. Ипак, неке раније власти нису знале или могле, а можда нису разумеле или смеле да ураде баш то, што је „само” једна од дужности државе. И у томе је разлика између ове и ранијих година забрана Параде. Када је тај део посла обављен, полицији је било много лакше да обави своје, дакле да на самом догађају непосредно заштити организаторе и учеснике мирног окупљања, али и публику, радознале посматраче, случајне пролазнике, представнике медија, грађане који шетају кућне љубимце или се враћају с пијаце, од свих лица или групе (укључујући и контрадемонстранте) који на било који начин покушавају да ометају или спрече скуп, угрозе приватну и градску покретну и непокретну имовину. Да, било је и ове године оних који протестују против одржавања Параде јер и право на контрадемонстрације постоји само ако се тиме не захтева онемогућавање или забрана права оних првих или било којих других да демонстрирају, или да уопште постоје.

Већ трећу годину заредом Влада Републике Србије показује висок ниво спремности да нађе начин да обезбеди грађанима другачије сексуалне оријентације и родног идентитета право на слободу окупљања

Било је, наравно, и оних који су гунђали што је саобраћај прекинут у централним градским улицама. И они полако уче и навикавају се да је Парада поноса – баш као и градски маратони и трке, ролеријаде, пешачке суботе, црквене процесије, синдикални протести и штрајкови, уметничке манифестације, прославе спортских победа – само једно од окупљања на јавним просторима. И то, легитимно окупљање, јер одавно је познато и признато да је коришћење јавног простора за Параду легитимно, као и за било коју другу поменути сврху. Важно је изнова поновити да се у суштини не траже никаква „посебна права”, већ само изједначавање ЛГБТ особа са осталим члановима друштва у погледу уживања права и слобода које су свима загарантоване, нпр. право на слободу јавног окупљања.

На друштвеним мрежама је било и негативних реакција на термин „понос”, најкраће сажетих у слогану, „луд се поноси онога чега се паметан стиди”. Да, стварно, а зашто је то Парада поноса и на шта се тај понос односи? Активистички покрет за права сексуалних мањина у целом свету је усвојио неке слогане, симболе и датуме. Термин „понос” глобално се користи да конкретно означује непристајање ЛГБТ људи да се њихова сексуалност представља као разлог за њихову животну срамоту или социјални хендикеп, или срамоту њихових породица, још мање је разлог да буду принуђени да свој живот држе у тајности, у страху од насиља, прогона, осуде и професионалног онемогућавања. Понос се ту пре свега односи на понос на своју храброст, свој активизам, храброст у борби за своја права, као и пркосни одговор на омаловажавање од стране хомофобичне средине. То, дакле, није понос због сексуалне оријентације као такве – она је као урођена, стечена без заслуга и намера, варира од особе до особе и као таква, нема никакву *априори* негативну или позитивну вредност.

Парада је окупљање које има пре свега политички значај, односно значај у смислу подршке људским правима мањине која је дискриминисана. Парада не постоји, нити се организује ради исказивања/показивања нечије сексуалне оријентације као такве, већ због тога да би се показало да је та сексуална оријентација основ за још увек постојећи висок степен насиља и дискриминације у друштву према ЛГБТ популацији, што јесте јавна ствар. Та манифестација је део борбе за равноправност ЛГБТ популације. Њом се између осталог указује и да права мањина нису у супротности са правима већине и да њихова заштита ни на који начин не значи умањивање права већине. Напротив, поштовање мањинских права доприноси повећању квалитета поштовања људских права свих, дакле и већине, па је то начин да цело друштво напредује и буде на добитку.

Коначно, када параде поноса постану редовна пракса, што се у Србији управо дешава, и они који сматрају да сексуална оријентација није људско право имају поновљену прилику да науче да људско достојанство јесте људско право (чл. 23 Устава). Штавише, да је људско достојанство кључна реч Параде а не сексуална оријентација и да је оно неприкосновено, да су сви дужни да га поштују и штите, као и да свако има право на слободан развој личности, ако тиме не крши права других зајемчена Уставом.

*Научна саветница Института друштвених наука

<http://www.politika.rs/scc/clanak/363988/Pogledi/Ponos-na-svoju-hrabrost>